

Bruksela, dnia 28.9.2017 r.
COM(2017) 555 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

Zwalczanie nielegalnych treści w internecie

W kierunku większej odpowiedzialności platform internetowych

1. WPROWADZENIE

W gospodarce cyfrowej istotną siłą napędową innowacji i wzrostu są platformy internetowe. Umożliwiają one bezprecedensowy dostęp do informacji i ich wymianę oraz stwarzają nowe możliwości rynkowe, w szczególności dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Obecnie stanowią one również główny punkt dostępu do informacji i innych treści dla większości użytkowników internetu, czy to za pośrednictwem przeglądarek internetowych, portali społecznościowych, stron oferujących usługę mikroblogginga, czy też platform udostępniania plików wideo. Ostatnimi czasy modele biznesowe platform również ewoluowały w kierunku uzyskania ściślejszych powiązań między użytkownikami a umieszczanymi treściami – w szczególności do celów reklamy ukierunkowanej. Dzięki tego rodzaju platformom miliardy użytkowników zyskują dostęp do ogromnych ilości treści i informacji¹, a osoby fizyczne i przedsiębiorstwa mogą korzystać z innowacyjnych usług.

Rozpowszechnianie na dużą skalę nielegalnych treści, które można umieszczać w internecie i które w związku z tym są w nim dostępne, budzi jednak poważne obawy i wymaga podjęcia zdecydowanych i skutecznych przeciwdziałań. **To, co jest nielegalne poza internetem, jest również nielegalne w internecie.** Nawoływanie do terroryzmu, wypowiedzi o charakterze ksenofobicznym i rasistowskim, w których publicznie nawołuje się do nienawiści i przemocy, oraz treści pornograficzne z udziałem małoletniego są nielegalne w UE. Coraz większa dostępność materiałów terrorystycznych i rozpowszechnianie tego rodzaju treści stanowią poważne zagrożenie z punktu widzenia bezpieczeństwa i ochrony, jak również godności ofiar. W odpowiedzi na tego rodzaju obawy Unia Europejska przyjęła szereg środków². Zapewnienie wykrywania i usuwania nielegalnych treści w internecie stanowi jednak pilne wyzwanie dla współczesnego społeczeństwa cyfrowego.

W dniach 22–23 czerwca 2017 r. Rada Europejska – zaniepokojona serią ataków terrorystycznych w UE i szerzeniem się propagandy terrorystycznej w internecie – oświadczyła, iż: „oczekuje, że branża [...] opracuje nowe technologie i narzędzia usprawniające automatyczne wykrywanie **treści podżegających do aktów terrorystycznych** i usuwanie tych treści. W razie konieczności należy to uzupełnić odpowiednimi środkami ustawodawczymi na szczeblu UE”. Apel ten został powtórzony w oświadczeniach wydanych przez przywódców grup G-7 i G-20 na niedawnych szczytach tych grup³. Podobnie Parlament Europejski, w swojej rezolucji w sprawie platform internetowych z czerwca 2017 r., wezwał tego rodzaju platformy „do wzmocnienia środków zwalczania nielegalnych i szkodliwych treści w internecie”, wzywając jednocześnie Komisję do przedstawienia wniosków dotyczących rozwiązania tych kwestii⁴.

Wspomniane platformy internetowe, które pośredniczą w udostępnianiu treści większości użytkowników internetu, ponoszą istotną odpowiedzialność społeczną w zakresie ochrony

¹ Obecnie co sekundę zostaje opublikowanych około 8 000 tweetów w serwisie Twitter, 1 000 zdjęć w serwisie Instagram, dokonywanych jest 60 000 wyszukiwań w przeglądarce Google i oglądanych jest 70 000 materiałów filmowych w serwisie YouTube. Zob. <http://www.internetlifestats.com/>

² Zob. pkt 2.

³ Konkluzje Rady Europejskiej, ST 8 2017 INIT, z dni 22 i 23 czerwca 2017 r., oświadczenie G-7 z Taorminy z dnia 26 maja 2017 r. oraz deklaracja przywódców G-20 z dnia 8 lipca 2017 r.

⁴ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 czerwca 2017 r. w sprawie platform internetowych (2016/2274(INI)).

użytkowników i ogółu społeczeństwa oraz uniemożliwiania przestępcom i innym osobom prowadzącym działalność niezgodną z prawem w internecie wykorzystywania do takiej działalności oferowanych przez nie usług. Zapewniana przez platformy internetowe otwarta przestrzeń cyfrowa nie może stanowić miejsca sprzyjającego rozwojowi terroryzmu, nielegalnego nawoływania do nienawiści, znęcania się nad dzieckiem ani handlu ludźmi, ani też rozwojowi przestrzeni, do których zasada praworządności nie ma zastosowania. Rozprzestrzenianie nielegalnych treści w internecie bez wątpienia może podważyć zaufanie do środowiska cyfrowego wśród obywateli, a ponadto może również zagrozić dalszemu rozwojowi gospodarczemu ekosystemów platform i jednolitego rynku cyfrowego. Aby rozwiązać ten problem, platformy internetowe powinny w sposób zdecydowany zintensyfikować przeciwdziałania w tym zakresie, wynikające z odpowiedzialności ciążącej na nich w związku z centralną rolą, jaką odgrywają one w społeczeństwie.

Walka z nielegalnymi treściami w internecie musi się odbywać z zastosowaniem odpowiednich i solidnych zabezpieczeń, aby zapewnić ochronę poszczególnych praw podstawowych, narażonych na zagrożenie. Ze względu na rosnące znaczenie platform internetowych w zapewnianiu dostępu do informacji, odgrywają one również kluczową rolę w osiągnięciu takiej równowagi między zwalczaniem nielegalnych treści a ochroną praw podstawowych. Walka z nielegalnymi treściami w internecie w UE powinna opierać się na działaniach UE prowadzonych na skalę światową, a także powinna uwzględniać te działania.

W niniejszym komunikacie przedstawiono zestawienie wytycznych i zasad, w ramach których wzywa się platformy internetowe do intensyfikacji zwalczania nielegalnych treści w internecie⁵ we współpracy z organami krajowymi, państwami członkowskimi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Celem komunikatu jest ułatwienie i intensyfikacja wdrażania dobrych praktyk w zakresie zapobiegania umieszczaniu nielegalnych treści, ich wykrywania, usuwania i uniemożliwiania dostępu do tego rodzaju treści, aby zapewnić skuteczne usuwanie nielegalnych treści, większą przejrzystość i ochronę praw podstawowych w internecie. Ponadto celem komunikatu jest dostarczenie platformom internetowym wyjaśnień na temat odpowiedzialności, jaką ponoszą, gdy podejmują aktywne działania w celu wykrycia nielegalnych treści, ich usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do nich (tak zwane działania „dobrego Samarytanina”).

2. KONTEKST

Unia Europejska podjęła już działania w odpowiedzi na problem, jakim są nielegalne treści w internecie, zarówno za pomocą środków wiążących, jak i niewiązących. Te działania w zakresie polityki obejmują: dyrektywę w sprawie zwalczania **niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej**⁶, dyrektywę w sprawie zwalczania

⁵ Informacje przedstawione w niniejszym komunikacie opierają się na wynikach cyklu szeroko zakrojonych konsultacji publicznych, jak również ukierunkowanych konsultacji i warsztatów z udziałem zainteresowanych stron.

⁶ Zob. ostatnie sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady oceniające wdrożenie środków, o których mowa w art. 25 dyrektywy 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej.

terroryzmu⁷, środki proponowane w kontekście reform **praw autorskich**⁸ oraz dyrektywę o **audiowizualnych usługach medialnych**⁹.

Tego rodzaju obowiązujące i proponowane środki prawne uzupełnia szereg środków o charakterze nieustawodawczym, takich jak Kodeks postępowania dotyczący zwalczania **nielegalnego nawoływania do nienawiści** w internecie¹⁰, prace **Forum UE ds. Internetu**¹¹ w zakresie przeciwdziałania **propagandzie terrorystycznej**, protokół ustaleń w sprawie sprzedaży **podrobionych towarów** w internecie¹², zawiadomienie Komisji dotyczące **nadzoru rynku produktów sprzedawanych przez internet**¹³, środki w zakresie sprzedaży **produktów z łańcucha żywnościowego** przez internet, plan działania UE przeciwko **nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą**¹⁴, wytyczne w sprawie wykonania dyrektywy o **nieuczciwych praktykach handlowych**¹⁵ czy wspólne działania organów krajowych w ramach sieci współpracy w zakresie ochrony konsumenta¹⁶. Europejska strategia na rzecz **lepszego internetu dla dzieci**¹⁷ jest inicjatywą o charakterze samoregulacji, której celem jest poprawa środowiska internetowego na rzecz dzieci i młodzieży w związku z ryzykiem narażenia na takie treści, jak przemoc lub wykorzystywanie seksualne, lub też na nękanie przez internet.

W komunikatach z lat 2016 i 2017¹⁸ Komisja podkreśliła, że platformy internetowe muszą postępować w sposób bardziej odpowiedzialny i zintensyfikować ogólnounijne działania samoregulacyjne w celu usunięcia nielegalnych treści. Jednocześnie Komisja zobowiązała się również do zapewnienia lepszej koordynacji szeregu dialogów sektorowych z platformami oraz przeprowadzenia oceny zapotrzebowania na wytyczne dotyczące formalnych procedur zgłaszania i usuwania nielegalnych treści. Powinno to odbywać się w synergii z już toczącymi się dialogami oraz pracami rozpoczętymi w innych obszarach, na przykład w ramach Europejskiej agendy bezpieczeństwa lub w obszarze zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści, i bez uszczerbku dla takich dialogów i prac.

Z ostatnich sprawozdań dotyczących niektórych tego rodzaju inicjatyw sektorowych wynika, że poczynione zostały pewne postępy. Jeżeli chodzi o nielegalne nawoływanie do nienawiści, według

⁷ Na mocy dyrektywy (UE) 2017/541 w sprawie zwalczania terroryzmu państwa członkowskie są zobowiązane do wprowadzania niezbędnych środków, aby zapewnić natychmiastowe usuwanie treści internetowych nawołujących do popełniania aktów terrorystycznych (art. 21). W tym obszarze, w ramach Forum UE ds. Internetu, platformy dobrowolnie usuwają treści terrorystyczne na podstawie zgłoszeń przekazywanych przez jednostkę Europolu ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie.

⁸ COM(2016) 593.

⁹ COM(2016) 287.

¹⁰ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech_code_of_conduct_en.pdf

¹¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6243_en.htm

¹² <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/EN/3-2016-3724-EN-F1-1.PDF>

¹³ Dz.U. C 250 z 1.8.2017.

¹⁴ http://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/WAP_EN_WEB.pdf

¹⁵ SWD(2016) 163 z 25.5.2016.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm

¹⁷ Komunikat COM(2012) 196 final (Lepszy internet dla dzieci): <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/alliance-better-protect-minors-online>

¹⁸ COM(2016) 288 i COM(2017) 228.

sprawozdań z czerwca 2017 r. odnotowano wzrost odsetka usuwanych treści z 28 % do 59 % w próbie treści zgłoszonych we wszystkich państwach UE na przestrzeni sześciu miesięcy, przy czym zaobserwowano znaczne różnice w tym odsetku dla poszczególnych platform¹⁹. Odnotowano również pewną poprawę, jeżeli chodzi o tempo usuwania tego rodzaju treści w tym samym okresie, chociaż w 28 % przypadków usunięcie nadal następowało dopiero po tygodniu²⁰. Wynika z tego, że podejście o charakterze nieregulacyjnym może przynosić pewne rezultaty, szczególnie wówczas, gdy jednocześnie stosuje się środki zapewniające łatwiejszą współpracę między wszystkimi zainteresowanymi operatorami. W ramach Forum UE ds. Internetu zwalczającego treści terrorystyczne od momentu jego utworzenia usunięto około 80–90 % treści zasygnalizowanych przez Europol²¹. W kwestii treści pornograficznych z udziałem małoletniego już w 2015 r. system gorących linii stowarzyszenia INHOPE wykazywał się skutecznym usuwaniem 91 % treści w ciągu 72 godzin, przy czym w co 3. przypadku treść taką usuwano przed upływem 24 godzin²².

Dialogi prowadzone na poziomie poszczególnych sektorów wskazują również na znaczne podobieństwo między różnymi sektorami pod względem procedur regulujących wykrywanie, identyfikację i usuwanie treści oraz zapobieganie ponownemu jej umieszczaniu. Niniejszy komunikat oparto na tych ustaleniach.

Na szczeblu UE ogólne ramy prawne w zakresie usuwania nielegalnych treści stanowi dyrektywa o handlu elektronicznym²³, która między innymi harmonizuje warunki, na których określone platformy internetowe mogą zostać wyłączone z odpowiedzialności za nielegalne treści, które są na nich przechowywane w obrębie jednolitego rynku cyfrowego.

Upowszechnianie nielegalnych treści za pośrednictwem platform internetowych może następować w szczególności poprzez usługi internetowe umożliwiające zamieszczanie treści pochodzących od osób trzecich. Tego rodzaju usługi „hostingowe” są, pod pewnymi warunkami, objęte zakresem stosowania art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym²⁴. Artykuł ten stanowi, że dostawców usług hostingowych²⁵ nie można pociągać do odpowiedzialności za informacje przechowywane na żądanie osób trzecich, pod warunkiem że: a) nie mają oni wiarygodnych wiadomości o bezprawnym charakterze działalności lub informacji, a w odniesieniu do roszczeń o odszkodowanie – nie wiedzą o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o tej bezprawności; lub b) podejmują oni niezwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do informacji, gdy uzyskają takie wiadomości lub zostaną o nich powiadomieni. Jednocześnie przedmiotowa dyrektywa powinna „stworzyć podstawę odpowiednią dla **opracowania szybkich**

¹⁹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1471_pl.htm

²⁰ http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=71674

²¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-544_en.htm

²² http://www.inhope.org/Libraries/Annual_reports/INHOPE_Annual_Report_2015.sflb.ashx?download=true

²³ Dyrektywa 2000/31/WE z dnia 8 czerwca 2000 r. o handlu elektronicznym.

²⁴ Należy zauważyć, że na podstawie dyrektywy o handlu elektronicznym ze zwolnienia od odpowiedzialności przewidzianego w art. 12–14 mogą korzystać wyłącznie dostawcy usług społeczeństwa informacyjnego, którzy kwalifikują się jako usługodawcy będący pośrednikami (tj. usługodawcy oferujący odpowiednio zwykły przekaz, *caching* lub usługi hostingowe). W motywie 42 wyjaśniono, że działania objęte zwolnieniem od odpowiedzialności muszą mieć „charakter czysto techniczny, automatyczny i bierny, który zakłada, że podmiot świadczący usługi społeczeństwa informacyjnego nie posiada wiedzy o informacjach przekazywanych lub przechowywanych ani kontroli nad nimi”.

²⁵ Większość platform internetowych oferuje usługi hostingowe w zakresie treści zamieszczanych przez ich użytkowników.

i niezawodnych procedur pozwalających na usuwanie lub uniemożliwianie dostępu do bezprawnych informacji”²⁶.

Ponadto w art. 15 określono zakaz, zgodnie z którym państwa członkowskie nie mogą nakładać „na usługodawców **świadczących usługi określone w [art. 14]** ogólnego obowiązku nadzorowania informacji, które przekazują lub przechowują ani ogólnego obowiązku aktywnego poszukiwania faktów i okoliczności wskazujących na bezprawną działalność”. Jednocześnie w motywie 47 dyrektywy przypomina się, że dotyczy to wyłącznie obowiązków nadzoru o charakterze ogólnym i „nie dotyczy to obowiązków nadzoru mających zastosowanie do przypadków szczególnych oraz, w szczególności, nie ma wpływu na decyzje władz krajowych podjęte zgodnie z ustawodawstwem krajowym”.

W związku z tym w komunikacie dotyczącym platform internetowych z 2016 r. Komisja zobowiązała się do utrzymania zrównoważonego i przewidywalnego systemu odpowiedzialności w odniesieniu do platform internetowych, jako kluczowych ram prawnych wspierających innowacyjność cyfrową na całym jednolitym rynku cyfrowym.

Wytyczne przedstawione w niniejszym komunikacie nie naruszają dorobku prawnego UE i dotyczą działalności platform internetowych, a w szczególności świadczonych przez nie usług hostingowych²⁷ w rozumieniu art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym, oraz obejmują wszystkie kategorie nielegalnych treści, uwzględniając fakt, że różne rodzaje treści mogą wymagać odmiennego postępowania.

Obecnie w UE nie obowiązuje zharmonizowane i spójne podejście w zakresie usuwania nielegalnych treści. W praktyce podejścia przyjmowane w UE różnią się w zależności od państwa członkowskiego, kategorii treści lub rodzaju platformy internetowej. **Bardziej jednolite podejście zwiększyłoby skuteczność zwalczania nielegalnych treści. Ujednolicenie podejścia byłoby również korzystne z punktu widzenia rozwoju jednolitego rynku cyfrowego** i spowodowałoby ograniczenie kosztów przestrzegania dużej liczby przepisów, ponoszonych przez platformy internetowe, w tym przez nowe podmioty wchodzące na rynek.

Należy podkreślić, że przedmiotowe ramy prawne nie określają, ani tym bardziej nie ujednolicają, definicji terminu „nielegalne” treści. **Zaliczanie treści do nielegalnych regulują przepisy szczegółowe na szczeblu UE, a także przepisy prawa krajowego²⁸.** Mimo że charakter, specyfika i szkodliwość

²⁶ Motyw 40 dyrektywy o handlu elektronicznym. Należy zauważyć, że niniejszy komunikat dotyczy w szczególności dostawców usług hostingowych, a nie podmiotów oferujących zwykły przekaz (art. 12) lub dostawców usług *cachingu* (art. 13).

²⁷ Usługa hostingowa oznacza usługę społeczeństwa informacyjnego polegającą na przechowywaniu informacji przekazanych przez usługobiorcę. Kategoria ta może obejmować wiele podmiotów, począwszy od rynków internetowych, poprzez platformy udostępniania plików wideo, portale społecznościowe, strony internetowe oferujące usługę blogowania lub strony internetowe przeznaczone do recenzowania, czy też sekcje stron informacyjnych przeznaczone na komentarze użytkowników.

²⁸ Zakres prawa Unii obejmuje (lub zgodnie z wnioskiem ma obejmować) między innymi następujące obszary: nawoływanie do terroryzmu, nielegalne nawoływanie do nienawiści, niegodziwe traktowanie dzieci w celach seksualnych, prawa własności intelektualnej, bezpieczeństwo produktów, oferowanie i sprzedaż produktów spożywczych lub wyrobów tytoniowych oraz leków sfałszowanych, przepisy prawa ochrony konsumentów czy środki w zakresie bezpieczeństwa

materiałów o charakterze terrorystycznym, nielegalnego nawoływania do nienawiści, treści pornograficznych z udziałem małoletniego czy materiałów związanych z handlem ludźmi są zupełnie odmiennie do charakteru, specyfiki i szkodliwości naruszeń prawa własności intelektualnej, przepisów dotyczących bezpieczeństwa produktów, nielegalnych praktyk handlowych w internecie czy szkalującej działalności internetowej, wszystkie te różne rodzaje nielegalnych treści są objęte zakresem stosowania nadrzędnych ram prawnych określonych w dyrektywie o handlu elektronicznym. Ponadto, zważywszy na znaczne podobieństwa w zakresie *procesu usuwania* tych różnych rodzajów treści, niniejszy komunikat obejmuje wszystkie rodzaje nielegalnych treści w internecie, **uwzględniając jednak różnice sektorowe w stosownych i uzasadnionych przypadkach.**

W UE sądy i właściwe organy krajowe, w tym organy ścigania, posiadają kompetencje do ścigania przestępstw i nakładania sankcji karnych, z poszanowaniem zasady sprawiedliwości proceduralnej, w związku z nielegalnością danej działalności lub danych treści w internecie. Jednocześnie platformy internetowe są uprawnione do zapobiegania wykorzystywaniu ich infrastruktury i przedsiębiorstwa do popełniania przestępstw, ponoszą odpowiedzialność za ochronę swoich użytkowników i zapobieganie upowszechnianiu nielegalnych treści z wykorzystaniem ich infrastruktury oraz zazwyczaj dysponują środkami technicznymi umożliwiającymi identyfikację i usuwanie takich treści. Jest to tym istotniejsze, że platformy internetowe dokonały ogromnych inwestycji w celu opracowania zaawansowanych technologii służących aktywnemu gromadzeniu informacji na temat upowszechnianych za ich pośrednictwem treści i zachowania użytkowników. Chociaż ważne jest podejmowanie szybkich decyzji dotyczących usuwania nielegalnych treści, konieczne jest również stosowanie odpowiednich zabezpieczeń. Wymaga to także równowagi między rolami, jakie odgrywają podmioty publiczne i prywatne.

Wytyczne i zasady określone w niniejszym komunikacie nie dotyczą zatem wyłącznie wykrywania i usuwania nielegalnych treści, ale służą również wyeliminowaniu obaw związanych z usuwaniem *legalnych* treści, co niekiedy określa się mianem „nadmiernego usuwania” i co z kolei ma wpływ na wolność wypowiedzi i pluralizm mediów. Należy zatem przewidzieć odpowiednie zabezpieczenia, które powinny być dostosowane do konkretnego rodzaju nielegalnych treści.

Z punktu widzenia interesu publicznego niepokój budzą niewątpliwie treści niekoniecznie nielegalne, ale potencjalnie szkodliwe, takie jak fałszywe informacje lub treści szkodliwe dla małoletnich²⁹. Niniejszy komunikat dotyczy jednak w szczególności wykrywania i usuwania **nielegalnych treści.**

3. WYKRYWANIE I ZGŁASZANIE NIELEGALNYCH TREŚCI

Celem niniejszego punktu jest **określenie działań, jakie platformy internetowe, właściwe organy i użytkownicy powinni podejmować w celu szybkiego i wydajnego wykrywania nielegalnych treści.**

produktów. Ponadto w 2016 r. Komisja jasno określiła również obowiązki platform internetowych w zakresie przejrzystości i staranności zawodowej w dyrektywie 2005/29/WE dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych wobec konsumentów przez platformy internetowe występujące w charakterze przedsiębiorstw.

²⁹ W kontekście treści audiowizualnych kwestię tę poruszono we wniosku w sprawie zmiany dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych.

Platformy internetowe mogą uzyskiwać wiedzę o występowaniu nielegalnych treści na wiele sposobów i z różnych źródeł. Źródłem takiej wiedzy mogą być: (i) orzeczenia sądowe lub decyzje administracyjne; (ii) zgłoszenia dokonane przez właściwe organy (np. organy ścigania), wyspecjalizowane zaufane podmioty sygnalizujące (ang. *trusted flagger*) nielegalne treści, podmioty prawa autorskiego lub zwykłych użytkowników; lub (iii) dochodzenia własne prowadzone przez platformy lub wiedza, którą platformy dysponują.

Oprócz przestrzegania obowiązków prawnych wynikających z prawa Unii i prawa krajowego oraz obowiązku dochowania należytej staranności w ramach ponoszonej odpowiedzialności platformy internetowe powinny zapewnić użytkownikom bezpieczne środowisko internetowe, niesprzyjające jego wykorzystaniu do celów przestępczych i innych celów niezgodnych z prawem, obejmujące środki odstrasżające od podejmowania w internecie działalności przestępczej i innej działalności naruszającej przepisy oraz zapobiegające podejmowaniu tego rodzaju działalności.

3.1. Sądy i właściwe organy

Zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym sądy krajowe i w niektórych przypadkach właściwe organy mogą wydawać wiążące orzeczenia lub decyzje administracyjne adresowane do platform internetowych i nakładające na nie obowiązek usunięcia nielegalnych treści lub zablokowania dostępu do takich treści³⁰.

Mając na uwadze, że szybkie usuwanie nielegalnych materiałów często ma podstawowe znaczenie w ograniczaniu rozprzestrzeniania się takich treści i szkody z nich wynikającej, platformy internetowe powinny mieć również możliwość podejmowania szybkich decyzji w sprawie możliwych działań w związku z pojawieniem się nielegalnych treści w internecie, również w przypadku gdy nie są one zobowiązane do podjęcia takich działań na podstawie orzeczenia sądu lub decyzji administracyjnej, szczególnie wówczas, gdy zostają powiadomione przez organ ścigania o zidentyfikowanych przez niego potencjalnie nielegalnych treściach. Podejmując działania w ramach wypełniania swoich obowiązków w tym zakresie, platformy internetowe powinny jednocześnie wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w celu zagwarantowania przysługującego użytkownikom prawa do skutecznego środka odwoławczego.

Platformy internetowe powinny zatem dysponować niezbędnymi zasobami umożliwiającymi im zrozumienie ram prawnych regulujących ich działalność. W stosownych przypadkach powinny one również **ściśle współpracować z organami ścigania i innymi właściwymi organami**, w szczególności poprzez zapewnienie możliwości szybkiego i skutecznego skontaktowania się z platformą z wnioskiem o natychmiastowe usunięcie nielegalnych treści, a także w razie potrzeby w celu powiadamiania organów ścigania o działalności noszącej znamiona internetowej działalności

³⁰ W art. 14 ust. 3 dyrektywy o handlu elektronicznym wyjaśnia się, że art. 14 „nie ma wpływu na możliwość wymagania od usługodawcy przez sądy lub organy administracyjne, zgodnie z systemem prawnym państw członkowskich, żeby przerwał on naruszenia prawa lub im zapobiegł”. Przykładowo art. 11 dyrektywy 2004/48/WE w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej stanowi, że: „państwa członkowskie zapewniają też właścicielom możliwość składania wniosku o zakaz wobec pośredników, z usług których korzysta strona trzecia do naruszania prawa własności intelektualnej, bez uszczerbku dla postanowień art. 8 ust. 3 dyrektywy 2001/29/WE”.

przestępczej³¹. Aby uniknąć powielania podejmowanych działań i zgłoszeń, a tym samym zmniejszenia wydajności i skuteczności procesu usuwania, organy ścigania i inne właściwe organy powinny również dołożyć wszelkich starań w celu ustanowienia wzajemnej współpracy w zakresie określania skutecznych interfejsów cyfrowych ułatwiających szybkie i niezawodne przesyłanie zgłoszeń oraz w celu zapewnienia sprawnego identyfikowania i zgłaszania nielegalnych treści. Kluczowym elementem sprawnego przebiegu tego rodzaju współpracy jest ustanowienie przez platformy i organy punktów kontaktowych.

W odniesieniu do treści terrorystycznych³² w Europolu utworzono unijną jednostkę ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie, w ramach której eksperci ds. bezpieczeństwa oceniają treści terrorystyczne i informują o nich platformę internetową (przy czym niektóre państwa członkowskie posiadają własne krajowe jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie).

Platformy internetowe powinny **systematycznie usprawniać współpracę z właściwymi organami w państwach członkowskich, natomiast państwa członkowskie powinny zapewnić, aby sądy mogły skutecznie reagować w przypadku nielegalnych treści w internecie**, a także zadbać o **ściślejszą (transgraniczną) współpracę między organami**.

Platformy internetowe i organy ścigania lub inne właściwe organy powinny powołać skuteczne punkty kontaktowe w UE oraz w stosownych przypadkach określić skuteczne interfejsy cyfrowe ułatwiające interakcje między nimi.

Platformy i organy ścigania zachęca się również do opracowania **technicznych interfejsów umożliwiających skuteczniejszą współpracę między nimi w całym cyklu zarządzania treściami**. Z myślą o wypracowaniu skutecznych i racjonalnych technicznie rozwiązań tego problemu korzystne może być również podjęcie współpracy ze środowiskiem technicznym.

3.2. Zgłoszenia

3.2.1. Zaufane podmioty sygnalizujące

Usuwanie nielegalnych treści w internecie przebiega szybciej i jest rzetelniejsze wówczas, gdy platformy internetowe wprowadzają mechanizmy ułatwiające stworzenie uprzywilejowanej drogi komunikacji dla podmiotów zgłaszających posiadających szczególną wiedzę ekspercką na potrzeby zgłaszania występowania na stronie internetowej platformy potencjalnie nielegalnych treści. Tego rodzaju podmiotami są zaufane podmioty sygnalizujące, takie jak wyspecjalizowane podmioty dysponujące szczególną wiedzą ekspercką w zakresie identyfikacji nielegalnych treści oraz specjalne struktury do wykrywania i identyfikacji tego rodzaju treści w internecie.

³¹ Art. 15 ust. 2 dyrektywy o handlu elektronicznym stanowi, że: „państwa członkowskie mogą ustanowić w stosunku do usługodawców świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego obowiązek niezwłocznego powiadomiania właściwych władz publicznych o rzekomych bezprawnych działaniach podjętych przez ich usługobiorców lub przez nich przekazanych informacjach lub obowiązek przekazywania właściwym władzom, na ich żądanie, informacji pozwalających na ustalenie tożsamości ich usługobiorców, z którymi mają umowy o przechowywanie”.

³² W rozumieniu art. 5 dyrektywy (UE) 2017/541 w sprawie zwalczania terroryzmu.

W odróżnieniu od przeciętnych użytkowników od **zaufanych podmiotów sygnalizujących można oczekiwać wiedzy eksperckiej i wysokich standardów pracy**, skutkujących wysokiej jakości zgłoszeniami i szybszym usuwaniem nielegalnych treści. Platformy internetowe zachęca się do korzystania z istniejących sieci zaufanych podmiotów sygnalizujących. Przykładowo w przypadku treści terrorystycznych jednostka Europolu ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie dysponuje niezbędną wiedzą ekspercką na potrzeby oceny kwestii, czy dane treści stanowią internetowe treści terrorystyczne i internetowe treści stanowiące przejaw brutalnego ekstremizmu, i korzysta z tej wiedzy, występując w charakterze zaufanego podmiotu sygnalizującego, obok pełnienia roli organu ścigania. Kolejnym przykładem zaufanego podmiotu sygnalizującego jest stowarzyszenie INHOPE zapewniające sieć gorących linii w celu zgłaszania treści pornograficznych z udziałem małoletniego. W zakresie treści stanowiących nielegalne nawoływanie do nienawiści identyfikacją i zgłaszaniem nielegalnych internetowych treści o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym zajmują się wyspecjalizowane organizacje społeczeństwa obywatelskiego lub podmioty publiczno-prywatne.

Aby zapewnić wysokiej jakości zgłoszenia i szybsze usuwanie nielegalnych treści, **branża mogłaby uzgodnić na szczeblu UE kryteria oparte przede wszystkim na poszanowaniu praw podstawowych i wartości demokratycznych**. Można to osiągnąć w drodze mechanizmów samoregulacji lub unijnych ram normalizacji, **na podstawie których dany podmiot można uznać za zaufany podmiot sygnalizujący**, zapewniając odpowiedni poziom elastyczności, aby uwzględnić cechy charakterystyczne dla danych treści oraz rolę zaufanego podmiotu sygnalizującego. Niewyczerpujący wykaz tego rodzaju możliwych kryteriów obejmuje normy w zakresie szkoleń wewnętrznych, normy procesów i zapewnianie jakości oraz gwarancje prawne w zakresie niezależności, przypadków konfliktu interesów, ochrony prywatności i danych osobowych. Tego rodzaju gwarancje są szczególnie istotne w ograniczonej liczbie przypadków, w których platformy mogą usunąć treści, o których zostały powiadomione przez zaufany podmiot sygnalizujący, nie przeprowadzając we własnym zakresie dalszej weryfikacji legalności takich treści. W tego rodzaju ograniczonych przypadkach zaufane podmioty sygnalizujące mogą także podlegać audytom na podstawie wspomnianych kryteriów, a status zaufanego podmiotu może być potwierdzany w drodze systemu certyfikacji. We wszystkich przypadkach powinny być dostępne wystarczające zabezpieczenia zapobiegające nadużywaniu systemu, jak wskazano w pkt 4.3.

W stosownych przypadkach należy zapewnić możliwość uczestnictwa właściwych organów w mechanizmie zgłaszania opartym na mechanizmach zaufanych podmiotów sygnalizujących.

Należy znaleźć odpowiednią równowagę pomiędzy zapewnianiem wysokiej jakości zgłoszeń ze strony zaufanych podmiotów sygnalizujących, zakresem zastosowania dodatkowych środków podejmowanych przez przedsiębiorstwa w odniesieniu do takich zaufanych podmiotów oraz obciążeniem związanym z zapewnieniem przestrzegania tego rodzaju norm jakości. W przypadku nadużyć mechanizmów zaufanych podmiotów sygnalizujących, polegających na naruszeniu ustanowionych norm, należy odebrać danemu podmiotowi przywilej statusu zaufanego podmiotu sygnalizującego.

Komisja zachęca do ścisłej współpracy między platformami internetowymi a zaufanymi podmiotami sygnalizującymi. Platformy powinny mieć możliwość szybkiego przetwarzania zgłoszeń pochodzących od zaufanych podmiotów sygnalizujących. W ramach tego rodzaju współpracy należy zapewnić wzajemną wymianę informacji do celów oceny i poprawy procesu usuwania w przyszłości.

Komisja będzie dalej **badać** – w szczególności w drodze dialogu z odpowiednimi zainteresowanymi stronami – **możliwości uzgodnienia ogólnounijnych kryteriów dotyczących zaufanych podmiotów sygnalizujących.**

3.2.2. Zgłoszenia dokonywane przez użytkowników

W ramach skutecznego systemu zwalczania nielegalnych treści w internecie zwykli użytkownicy powinni mieć możliwość sygnalizowania platformom internetowym nielegalnych treści oraz powinni mieć pewność, że uzasadnione zgłoszenia zostaną uwzględnione i podjęte zostaną szybkie działania w związku z takimi zgłoszeniami.

Platformy internetowe powinny **stworzyć łatwo dostępny i przyjazny dla użytkownika mechanizm umożliwiający użytkownikom platform zgłaszanie** treści uznanych za nielegalne i znajdujących się na platformach.

W przypadku treści publicznie dostępnych tego rodzaju mechanizmy zgłaszania powinny być również dostępne dla ogółu społeczeństwa bez konieczności logowania jako użytkownik. W celu poprawy skuteczności i dokładności oceny potencjalnie nielegalnych treści tego rodzaju mechanizm powinien umożliwiać **łatwe zgłaszanie za pomocą środków elektronicznych.**

Celem wniosku Komisji dotyczącego zmiany dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych jest nałożenie na dostawców usług platform udostępniania plików wideo obowiązku stworzenia i obsługi mechanizmów umożliwiających użytkownikom zgłaszanie lub sygnalizowanie treści, które mogą zaszkodzić fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, oraz treści nawołujących do przemocy lub nienawiści.

3.2.3. Zapewnienie wysokiej jakości zgłoszeń

Platformy internetowe powinny **wdrożyć skuteczne mechanizmy ułatwiające przesyłanie wystarczająco precyzyjnych i odpowiednio uzasadnionych zgłoszeń**, umożliwiających platformom podjęcie szybkiej i świadomej decyzji w sprawie działań następczych. Powinno to ułatwić przekazywanie zgłoszeń zawierających **wyjaśnienie powodów**, dla których podmiot zgłaszający uważa, że dane treści są nielegalne, oraz wyraźne wskazanie **lokalizacji** potencjalnie nielegalnych treści (np. adres URL).

Tego rodzaju mechanizmy zgłaszania powinny być widoczne, łatwo dostępne, **przyjazne dla użytkownika i kontekstowe**. Powinny one również umożliwiać **łatwe zgłaszanie** różnego typu treści, na przykład poprzez możliwość wybrania z listy kategorii powodów, dla których dane treści uznaje się za nielegalne. W miarę możliwości technicznych można stosować takie elementy jak umożliwienie dokonywania zgłoszeń bezpośrednio w kontekście pierwszego napotkania danego materiału lub umożliwienie ponownego użycia danych uwierzytelniających podanych przy logowaniu.

Takie dostatecznie uzasadnione i szczegółowe zgłoszenie pozwala platformie na szybkie odnalezienie potencjalnie nielegalnych treści, dokonanie rzetelnej oceny nielegalności tych treści i, w razie potrzeby, szybkie działanie. Dokładny poziom szczegółowości danych, jakiego wymagają platformy w celu niezwłocznego podjęcia świadomych decyzji, może istotnie różnić się w zależności od rodzaju treści.

Użytkownicy zazwyczaj nie powinni być zobowiązani do ujawniania swojej tożsamości przy zgłaszaniu treści, które uznają za nielegalne, chyba że takie informacje są wymagane do ustalenia legalności treści (np. przy zastrzeganiu własności praw własności intelektualnej). Dotyczy to zwłaszcza przypadków, gdy zagrożone może być ich bezpieczeństwo lub gdy ujawnienie tożsamości danej osoby może pociągnąć za sobą skutki prawne. W sytuacjach gdy użytkownicy wolą zachować anonimowość wobec platform, należy zachęcać ich do przekazywania zgłoszeń za pośrednictwem zaufanych podmiotów sygnalizujących, jeżeli podmioty takie już działają.

Zgłaszający powinni jednak mieć możliwość dobrowolnego podania swoich danych kontaktowych w zgłoszeniu, aby umożliwić platformom internetowym zwrócić się o przekazanie dodatkowych informacji lub poinformowanie zgłaszającego o ewentualnych planowanych działaniach następczych. W takim przypadku zgłaszający powinien otrzymać **potwierdzenie odbioru i informację o działaniach następczych podjętych w związku ze zgłoszeniem**.

Potwierdzenie odbioru nie tylko pozwala uniknąć sytuacji, w której zgłaszający musi sprawdzić, czy w związku z jego zgłoszeniem podjęto działania następcze, ale może również służyć jako materiał dowodowy w postępowaniu sądowym lub pozasądowym zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami procesowymi.

3.3. Aktywne działania podejmowane przez platformy internetowe

3.3.1. Aktywne działania i zwolnienie od odpowiedzialności

Biorąc pod uwagę kluczową rolę odgrywaną przez platformy internetowe, ich zdolności oraz powiązane z tym obowiązki, powinny one **przyjąć skuteczne aktywne środki w celu wykrywania i usuwania** nielegalnych treści w internecie, a nie ograniczać się do reagowania na otrzymywane zgłoszenia. Ponadto w przypadku niektórych kategorii nielegalnych treści pełna realizacja celu zmniejszenia ryzyka wyrządzenia istotnej szkody może być niemożliwa bez podjęcia przez platformy takich aktywnych działań.

Komisja uważa, że podejmowanie takich dobrowolnych aktywnych działań **nie prowadzi automatycznie do pozbawienia platformy internetowej możliwości korzystania ze zwolnienia od odpowiedzialności** przewidzianego w art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym.

Po pierwsze, takie zwolnienie od odpowiedzialności może zostać przyznane jedynie dostawcom usług „hostingowych”, którzy spełniają warunki określone w art. 14 tej dyrektywy; takimi dostawcami usług są podmioty, których działalność polega na przechowywaniu informacji na żądanie osób trzecich i które **nie odgrywają aktywnej roli** o charakterze umożliwiającym im uzyskanie wiedzy o takich informacjach lub przejęcie nad nimi kontroli³³.

W związku z tym w motywie 38 wniosku Komisji dotyczącego dyrektywy w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym z dnia 14 września 2016 r. stwierdza się, co następuje: „W odniesieniu

³³ Motyw 42 dyrektywy o handlu elektronicznym. Zob. wyrok w sprawie Google France, pkt 114 i 120; wyrok z dnia 12 lipca 2011 r., sprawa C-324/09, L'Oréal przeciwko eBay, pkt 113.

do art. 14 [dyrektywy o handlu elektronicznym] należy sprawdzić, czy dostawca usług odgrywa aktywną rolę, w tym przez zoptymalizowanie sposobu prezentacji zamieszczonych utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną lub przez ich promowanie, bez względu na rodzaj środków wykorzystanych do tego celu”.

W odniesieniu konkretnie do art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym w wyroku L'Oréal przeciwko eBay Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że „sam fakt, że operator rynku elektronicznego *online* [platforma internetowa] przechowuje na swoim serwerze oferty sprzedaży, określa warunki jego funkcjonowania, jest za to wynagradzany i udziela swym klientom informacji o charakterze ogólnym, nie może prowadzić jeszcze do pozbawienia skuteczności przewidzianych [w art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym] odstępstw w zakresie odpowiedzialności”³⁴. Trybunał orzekł jednak, że do takiej sytuacji dochodzi, „jeżeli jednak wspomniany operator [platforma internetowa] udziela wsparcia, które polega w szczególności na optymalizacji prezentacji danych ofert sprzedaży lub na ich promocji”³⁵.

Można z tego wnioskować, że sam fakt, iż platforma internetowa podejmuje pewne ogólne działania w związku ze świadczeniem przez nią usług, niekoniecznie oznacza, że odgrywa ona aktywną rolę w odniesieniu do poszczególnych elementów treści, które są na niej przechowywane, oraz że platforma internetowa nie może uzyskać z tej przyczyny zwolnienia od odpowiedzialności. Zdaniem Komisja takie działania mogą, a nawet powinny, obejmować również aktywne działania w celu wykrywania i usuwania nielegalnych treści w internecie, zwłaszcza gdy działania takie są podejmowane w ramach stosowania regulaminu świadczenia usług platformy internetowej. Działania takie byłyby zgodne z koniecznością zachowania równowagi między poszczególnymi interesami zainteresowanych stron, do której osiągnięcia dąży się w dyrektywie o handlu elektronicznym³⁶. W dyrektywie przypomina się bowiem, że w interesie wszystkich zainteresowanych stron leży przyjęcie i wdrożenie szybkich i niezawodnych procedur pozwalających na usuwanie lub uniemożliwianie dostępu do bezprawnych informacji³⁷. Mimo że w dyrektywie zwalnia się platformy internetowe z obowiązku aktywnego poszukiwania faktów³⁸, uznaje się w niej również znaczenie działań podejmowanych dobrowolnie³⁹.

Po drugie, zgodnie z art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym, dostawca usług objęty tym przepisem może korzystać ze zwolnienia od odpowiedzialności, jeżeli spełnia **dwie warunki**, tj.: a) nie posiada wiarygodnych wiadomości o bezprawnym charakterze działalności lub informacji, a w odniesieniu do roszczeń odszkodowawczych — nie wie o stanie faktycznym lub okolicznościach, które w sposób oczywisty świadczą o tej bezprawności; lub b) podejmuje niezwłocznie odpowiednie działania w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do informacji, gdy uzyska takie wiadomości lub zostanie o nich powiadomiony.

³⁴ Wyrok w sprawie eBay, pkt 115.

³⁵ Wyrok w sprawie eBay, pkt 116.

³⁶ Motyw 41 dyrektywy o handlu elektronicznym.

³⁷ Motyw 40 dyrektywy o handlu elektronicznym.

³⁸ Art. 15 ust. 1 dyrektywy o handlu elektronicznym.

³⁹ Motyw 40 dyrektywy o handlu elektronicznym.

Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnił, że warunki te odnoszą się do „każdej sytuacji, w której dany usługodawca [platforma internetowa] poweźmie, niezależnie w jaki sposób, wiedzę [o takim stanie faktycznym lub takich okolicznościach, w oparciu o które sumienny podmiot gospodarczy powinien był ustalić daną niezgodność z prawem]” oraz że obejmują one – poza zgłoszeniem przez osobę trzecią – sytuacje, w których platforma „odkrywa istnienie działalności lub informacji o charakterze bezprawnym w następstwie badania przeprowadzonego z własnej inicjatywy”⁴⁰.

Z powyższego wynika, że aktywne działania podejmowane przez platformę internetową w celu wykrywania i usuwania nielegalnych treści mogą prowadzić do sytuacji, w której platforma uzyska wiedzę lub zostanie poinformowana o nielegalnej działalności lub nielegalnych informacjach, co z kolei może prowadzić do utraty zwolnienia od odpowiedzialności zgodnie z art. 14 ust. 1 lit. a) dyrektywy o handlu elektronicznym. W takich przypadkach platforma internetowa ma jednak w dalszym ciągu możliwość szybkiego podjęcia działań w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do takich informacji, w momencie gdy uzyska takie wiadomości lub zostanie o nich powiadomiona. W takich przypadkach platforma internetowa jest w dalszym ciągu objęta zwolnieniem od odpowiedzialności zgodnie z art. 14 ust. 1 lit. b) dyrektywy. Obawy związane z utratą możliwości korzystania ze zwolnienia od odpowiedzialności nie powinny zatem zniechęcać do podejmowania skutecznych dobrowolnych aktywnych działań ani uniemożliwiać podejmowania takich działań, do których zachęca się w niniejszym komunikacie.

3.3.2. *Wykorzystanie technologii w celu wykrywania nielegalnych treści*

Biorąc pod uwagę ilość materiałów udostępnianych za pośrednictwem platform internetowych oraz postęp technologiczny w zakresie przetwarzania danych i sztucznej inteligencji, **stosowanie technologii automatycznego wykrywania i filtrowania** staje się coraz ważniejszym narzędziem w walce z nielegalnymi treściami w internecie. Wiele dużych platform korzysta już z jakiegoś rodzaju algorytmów kojarzenia, opartych na wielu różnych technologiach, od prostego filtrowania metadanych po haszowanie i tworzenie odcisków cyfrowych treści.

W dyrektywie o handlu elektronicznym doprecyzowano, że przepisy dotyczące odpowiedzialności nie stanowią przeszkody w rozwoju i w skutecznym wykorzystywaniu systemów technicznych ochrony i identyfikacji, jak również instrumentów technicznych nadzoru możliwych dzięki technologii cyfrowej⁴¹. W dyrektywie jasno stwierdzono również, że działania takie muszą się jednak odbywać w granicach mających zastosowanie przepisów prawa UE i krajowego, zwłaszcza przepisów dotyczących ochrony prywatności i danych osobowych oraz obowiązującego państwa członkowskie zakazu narzucania powszechnych obowiązków monitorowania⁴².

W przepisach branżowych można nakładać na platformy internetowe obowiązek podejmowania działań, np. w zakresie praw autorskich, aby wspomóc zapewnianie wykrywania i usuwania nielegalnych treści, również w przypadku gdy platformy te kwalifikują się do zwolnienia z odpowiedzialności przewidzianego w art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym.

⁴⁰ Wyrok w sprawie eBay, pkt 120–121.

⁴¹ Motyw 40 dyrektywy o handlu elektronicznym.

⁴² Motyw 40 i art. 15 ust. 1 dyrektywy o handlu elektronicznym.

Mówiąc ogólniej, zachęca się do stosowania takich technologii i ich dalszego rozwoju, zwłaszcza gdy występuje ryzyko wystąpienia znacznej szkody, do czego wezwała Rada Europejska w swoich konkluzjach z dnia 22 czerwca 2017 r.⁴³. Automatyczne narzędzia i filtry można wykorzystywać do wykrywania treści, które potencjalnie mogą naruszać prawo; badania prywatne i publiczne nad rozwojem takich narzędzi są coraz bardziej zaawansowane. Na przykład w dziedzinie praw autorskich automatyczne rozpoznawanie treści jest z powodzeniem stosowane od wielu lat.

Komisja wspiera dalsze badania i podejścia innowacyjne, wykraczające poza obecny stan techniki, aby zwiększyć precyzję środków technicznych służących do identyfikowania nielegalnych treści⁴⁴. **Zachęca ona również branżę do zapewnienia skutecznego wdrożenia innowacji, które mogą przyczynić się do zwiększenia wydajności i skuteczności procedur automatycznego wykrywania.**

W większości przypadków obecnie najlepszą praktyką branżową jest korzystanie z narzędzi automatycznych, aby zawęzić zestaw wzbudzających wątpliwości treści, które są następnie sprawdzane przez ekspertów, których zadaniem jest ocena nielegalnego charakteru takich treści. Zasada udziału czynnika ludzkiego w procesie sprawdzania stanowi na ogół istotny element procedur automatycznych, których celem jest ustalenie nielegalnego charakteru danej treści, zwłaszcza w dziedzinach, w których występuje wysoki odsetek błędów lub w których konieczne jest uwzględnienie kontekstu.

Komisja jest zdania, że podejmowane przez platformy internetowe objęte art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym aktywne działania w celu wykrywania i usuwania znajdujących się na ich serwerach nielegalnych treści – w tym działania z wykorzystaniem narzędzi automatycznych i narzędzi, które mają zapewnić, by nie dochodziło do ponownego załadowania uprzednio usuniętych treści – **nie prowadzą same w sobie do utraty zwolnienia od odpowiedzialności.**

W szczególności podejmowanie takich działań nie musi oznaczać, że dana platforma internetowa odgrywa aktywną rolę, co uniemożliwiłoby jej dalsze korzystanie z takiego zwolnienia. We wszystkich przypadkach, w których podjęcie takich działań prowadzi do sytuacji, w której platforma internetowa uzyska faktyczną wiedzę lub zostanie poinformowana o nielegalnych działaniach lub nielegalnych informacjach, musi ona bezzwłocznie podjąć działanie w celu usunięcia lub uniemożliwienia dostępu do przedmiotowych nielegalnych informacji, aby spełnić warunek możliwości dalszego korzystania z takiego zwolnienia.

Platformy internetowe powinny dołożyć wszelkich starań, aby aktywnie wykrywać, identyfikować i usuwać nielegalne treści w internecie. Komisja zdecydowanie zachęca platformy internetowe do

⁴³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/22-euco-security-defence/>

⁴⁴ Prowadzone obecnie przez sektor prace w zakresie badań naukowych i innowacji są ukierunkowane na opracowanie narzędzi analitycznych, które umożliwią lepsze zrozumienie języka naturalnego i kaskad informacyjnych w portalach społecznościowych oraz lepszą identyfikację źródeł informacji, wzorców rozprzestrzeniania i fałszywych tożsamości. Komisja wspiera również badania naukowe i innowacje w tej dziedzinie poprzez finansowanie projektów w celu opracowania narzędzi automatycznej weryfikacji służących do sprawdzania wiarygodności treści tworzonych przez użytkowników na portalach społecznościowych. Narzędzia te mogą pomóc w identyfikowaniu potencjalnie fałszywych treści zawartych w tekstach, obrazach lub wideo oraz pomóc w śledzeniu fałszywych informacji. Ustalenie nielegalnego charakteru takich treści wykracza jednak poza obecne możliwości ich funkcji.

podejmowania dobrowolnych aktywnych działań w celu wykrywania i usuwania nielegalnych treści oraz do zacieśnienia współpracy i zwiększenia inwestycji w technologie automatycznego wykrywania oraz ich wykorzystanie.

4. USUWANIE NIELEGALNYCH TREŚCI

W interesie całego społeczeństwa leży **jak najszybsze usuwanie przez platformy nielegalnych treści**. Usunięcie takich treści **nie powinno** przy tym **zakłócać ścigania sprawców naruszeń prawa w związku z takimi treściami ani podejmowania innych działań następczych**. Wymiana materiałów dowodowych prowadzona przez organy publiczne i platformy internetowe jest istotnym elementem polityki w tym zakresie. Transgraniczny dostęp do materiałów dowodowych powinien zostać ułatwiony dzięki planowanej inicjatywie ustawodawczej dotyczącej tej kwestii⁴⁵. Usuwanie przez platformy nielegalnych treści nie powinno mieć wpływu na prowadzenie dochodzeń ani ściganie przestępstw na podstawie prawa Unii lub prawa krajowego.

Należy również zapewnić dostępność solidnych zabezpieczeń mających na celu ograniczenie ryzyka usuwania treści zgodnych z prawem, wspieranych przez zestaw istotnych obowiązków w zakresie przejrzystości, aby zwiększyć rozliczalność procedur usuwania treści.

4.1. Zapewnianie niezwłocznego usuwania treści i zgłaszanie przestępstw organom ścigania

Dyrektywa o handlu elektronicznym zawiera wymóg, by platformy internetowe podejmowały „niezwłocznie” działania mające na celu usuwanie nielegalnych treści, o których się dowiedziały, jeżeli chcą w dalszym ciągu korzystać ze zwolnienia od odpowiedzialności. Co to oznacza w praktyce, zależy od specyfiki danej sprawy, zwłaszcza rodzaju nielegalnych treści, precyzji zgłoszenia i potencjalnie wyrządzonych szkód.

W praktyce różnego rodzaju treści wymagają różnej ilości informacji kontekstowych, aby móc ustalić legalność danego elementu treści. Na przykład podczas gdy ustalenie nielegalnego charakteru treści pornograficznych z udziałem małoletniego jest łatwiejsze, określenie nielegalności szkalujących publikacji na ogół wymaga starannej analizy kontekstu, w którym je zamieszczono.

W przypadku **zagrożenia** poważną szkodą, **np. w przypadkach nawoływania do aktów terrorystycznych, szybkie usunięcie jest szczególnie istotne i może podlegać szczególnym ramom czasowym**.

W ramach niektórych dobrowolnych procedur, takich jak Kodeks postępowania dotyczący zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie, ustanowiono orientacyjne docelowe terminy usunięcia treści – w przypadku wspomnianego kodeksu postępowania w większości przypadków termin ten wynosi 24 godziny.

⁴⁵ Więcej informacji znajduje się na stronach internetowych: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2017-3896097_en i https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/e-evidence_en

Szczególnie skuteczne może okazać się **w pełni zautomatyzowane usuwanie lub zawieszanie dostępu do treści** i należy je stosować w przypadkach, gdy nie ma wątpliwości co do nielegalnego charakteru materiałów, tj. w przypadkach materiałów zgłaszanych do usunięcia przez organy ścigania lub znanych nielegalnych treści, które zostały już uprzednio usunięte, z zastrzeżeniem zabezpieczeń, o których mowa w pkt 4.3.

Co do zasady **usuwanie nielegalnych treści w wyniku zgłoszeń dokonanych przez zaufane podmioty sygnalizujące powinno odbywać się szybciej** ze względu na jakość i dokładności informacji przekazanych w zgłoszeniu i status zaufanego podmiotu sygnalizującego.

W przypadkach, w których może dojść do szkody ekonomicznej w wyniku naruszenia prawa własności intelektualnej, potencjalna szkoda ekonomiczna wynikająca z takiego naruszenia może w znacznym stopniu zależeć od szybkości usunięcia treści.

Jasno sformułowane sprawozdania platform dotyczące czasu potrzebnego do przetworzenia wniosku o usunięcie treści w zależności od jej rodzaju ułatwią ocenę szybkości podjęcia działania i zwiększy szeroko pojętą rozliczalność platform.

W niektórych przypadkach, zwłaszcza gdy platformy internetowe mają trudności z oceną legalności danego elementu treści i podjęta przez nie decyzja może być sporna, mogą one skorzystać z możliwości **przedłożenia wzbudzających wątpliwości przypadków stronie trzeciej**, aby uzyskać od niej poradę. W różnych państwach członkowskich rolę tę odgrywają organy samoregulacyjne lub właściwe organy. Do takiej współpracy zdecydowanie zachęca się w ramach zacieśnionej współpracy między platformami internetowymi a właściwymi organami.

Ponadto **platformy internetowe powinny zgłaszać organom ścigania** wszystkie przypadki, w których zostają one powiadomione o przestępstwach karnych lub innych przestępstwach lub wchodzą w posiadanie dowodów na popełnienie takich przestępstw, aby zasygnalizować i zapewnić właściwym organom możliwość przeprowadzenia dochodzenia w sprawie osób tworzących takie treści lub w sprawie nadużywania usług platform przez zorganizowane grupy przestępcze lub terrorystyczne, a także możliwość ścigania takich osób. Powinny one przy tym zachować zgodność z mającymi zastosowanie wymogami prawnymi, w tym rozporządzeniem (UE) 2016/679 w sprawie ochrony danych osobowych⁴⁶. Ma to również zastosowanie w przypadku oferowania i sprzedaży produktów oraz praktyk handlowych niezgodnych z przepisami prawa Unii.

Konieczność współpracy z organami ścigania w ramach dochodzeń w sprawie przestępstw i ich ścigania może również w niektórych przypadkach prowadzić do zaniechania przez platformy usuwania przedmiotowych nielegalnych treści w sytuacjach, gdy jest to wymagane w ramach trwającego konkretnego dochodzenia, pod ścisłym nadzorem organów krajowych i z zachowaniem pełnej zgodności z krajowymi przepisami postępowania karnego.

⁴⁶ Art. 6 ust. 1 lit. c) w związku z art. 6 ust. 4.

Organy ścigania powinny zadbać o posiadanie odpowiednich zdolności, aby móc podjąć stosowne działania w związku z tymi zgłoszeniami⁴⁷. Przykładem najlepszej praktyki dotyczącej punktów kontaktowych jest portal SIRIUS⁴⁸, utworzony przez Europol w celu wsparcia państw członkowskich w ich dochodzeniach mających na celu zwalczanie terroryzmu w internecie, ułatwiający również współpracę między platformami a organami ścigania UE⁴⁹.

Zgodnie z art. 14 dyrektywy o handlu elektronicznym platformy internetowe muszą usuwać nielegalne treści niezwłocznie po ich zamieszczeniu lub uzyskaniu wiedzy o ich istnieniu, jeżeli pragną skorzystać ze zwolnienia od odpowiedzialności. Szczególnie szybkie usunięcie jest istotne w przypadku nielegalnych treści, które mogą być przyczyną poważnych szkód, np. w przypadkach nawoływania do aktów terrorystycznych. Czas usunięcia i procedurę stosowaną wobec różnych form nielegalnych treści należy jasno przedstawiać w sprawozdaniach z przejrzystości.

Komisja podda dalszej analizie kwestię określonych ram czasowych na usunięcie takich treści.

Dowody na popełnienie przestępstw uzyskane w kontekście usunięcia nielegalnych treści powinny być przekazywane organom ścigania, pod warunkiem że jest to zgodne w szczególności z wymogami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2016/679, zwłaszcza z podstawą prawną przetwarzania danych osobowych.

4.2. Zwiększenie przejrzystości

4.2.1. Przejrzystość w odniesieniu do polityki platform internetowych w zakresie treści

Kwestię legalności bądź nielegalności treści regulują przepisy unijne i krajowe. Jednocześnie platformy internetowe na podstawie własnego regulaminu świadczenia usług mogą uznawać konkretne rodzaje treści za niepożądane lub nieodpowiednie.

Platformy internetowe powinny ujawniać swoje szczegółowe polityki w zakresie treści w regulaminie świadczenia usług i podawać je jasno do wiadomości swoim użytkownikom. Regulamin powinien nie tylko określać politykę usuwania lub uniemożliwiania dostępu do treści, ale również przewidywać zabezpieczenia zapewniające, aby działania związane z treścią nie prowadziły do nadmiernego usuwania. W ramach zwiększonej przejrzystości ogólnych polityk platform w zakresie usuwania treści platformy internetowe powinny w szczególności jasno określić w regulaminie świadczenia usług wszelkie możliwości zakwestionowania przez użytkowników decyzji o usunięciu. Powinno to pomóc

⁴⁷ Zgodnie z art. 15 ust. 2 dyrektywy o handlu elektronicznym „państwa członkowskie mogą ustanowić w stosunku do usługodawców świadczących usługi społeczeństwa informacyjnego obowiązek niezwłocznego powiadomiania właściwych władz publicznych o rzekomych bezprawnych działaniach podjętych przez ich usługobiorców lub przez nich przekazanych informacjach lub obowiązek przekazywania właściwym władzom, na ich żądanie, informacji pozwalających na ustalenie tożsamości ich usługobiorców, z którymi mają umowy o przechowywanie”.

⁴⁸ Kształtowanie jednolitego systemu dochodzeń z wykorzystaniem wyszukiwania w internecie

⁴⁹ Europol będzie w dalszym ciągu ułatwiał tworzenie centralnych punktów kontaktowych, organizując odpowiednie szkolenia dla organów ścigania w państwach, w których nie ustanowiono jeszcze takich punktów.

w zmniejszeniu negatywnego wpływu na podstawowe prawo użytkowników do wolności wypowiedzi i informacji⁵⁰.

Platformy internetowe powinny przedstawiać **jasne, łatwe do zrozumienia i wystarczająco szczegółowe wyjaśnienie swojej polityki w zakresie treści w swoim regulaminie świadczenia usług**. Regulamin powinien zawierać zarówno opis sposobu traktowania nielegalnych treści, jak i definicję treści, które są niezgodne z regulaminem świadczenia usług platformy. Wszelkie ograniczenia dotyczące rodzaju treści dozwolonych na danej platformie należy jasno określić i podać do wiadomości użytkownikom tej platformy. Wyjaśnienie to powinno również obejmować procedury obowiązujące w przypadku kwestionowania decyzji o usunięciu, w tym tych zainicjowanych przez zaufane podmioty sygnalizujące.

4.2.2. *Przejrzystość w zakresie procedur zgłaszania i usuwania nielegalnych treści*

Sprawozdawczość w zakresie przejrzystości powinna również obejmować *wyniki* stosowania przez platformy polityk w zakresie zarządzania treściami.

Platformy internetowe powinny **publikować sprawozdania z przejrzystości** zawierające wystarczająco **szczegółowe informacje dotyczące liczby i rodzaju otrzymanych zgłoszeń oraz podjętych działań**, a także **czas przetwarzania** i **źródło zgłoszenia**⁵¹. Sprawozdania te powinny także zawierać informacje dotyczące **zgłoszeń sprzeciwu** (ang. *counter notice*) i ewentualnych odpowiedzi na nie udzielonych przez platformę. Komisja zachęca do regularnego publikowania tych informacji, przynajmniej raz w roku.

Biorąc pod uwagę różnice zależne od rodzaju treści, pewien stopień **standaryzacji** na jednolitym rynku cyfrowym korzystnie wpłynęłoby na wspomniane sprawozdania z przejrzystości. Umożliwiłoby on lepsze monitorowanie, ułatwił elektroniczną agregację takich informacji i mógłby pomóc w uniknięciu niepotrzebnych barier w świadczeniu transgranicznych usług hostingowych.

Szczególną uwagę należy zwrócić na umożliwienie mniejszym platformom internetowym i MŚP przedstawiania tego rodzaju danych na temat przejrzystości, a wszelkie działania wspierające, takie jak standaryzacja, powinny zapewniać minimalizację poziomu obciążeń administracyjnych.

W ramach zorganizowanych dialogów prowadzonych z branżą Komisja będzie w dalszym ciągu **badać możliwości standaryzacji** w odniesieniu do procedur zgłaszania i sprawozdawczości w zakresie przejrzystości dotyczącej systemów i wyników usuwania.

4.3. **Zabezpieczenia przed nadmiernym usuwaniem i nadużywaniem systemu**

Szybko podejmowane działania, w tym środki filtrujące przesyłane dane lub automatyczne wykrywanie mające na celu szybkie usunięcie nielegalnych treści, w szczególności gdy w procesie

⁵⁰ W przypadku przetwarzania danych osobowych platformy zapewniają przejrzyste polityki prywatności zgodnie z art. 12 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych.

⁵¹ Sprawozdawczość na temat własnych dochodzeń, ogólnych zgłoszeń od użytkowników, zgłoszeń dokonanych przez organy ścigania itp.

brakuje czynnika ludzkiego, mogą mieć wpływ na trafność decyzji, w tym zwiększać ryzyko usunięcia legalnych treści. Należy zatem zapewnić dostępność wystarczających zabezpieczeń, aby błędnie usunięte treści można było przywrócić.

4.3.1. *Kwestionowanie zgłoszenia*

Zasadniczo osoby, które umieściły w internecie daną treść, powinny mieć **możliwość zakwestionowania decyzji o usunięciu za pośrednictwem zgłoszenia sprzeciwu**. Dotyczy to również sytuacji, gdy usunięcie treści nastąpiło automatycznie.

Na przykład zgodnie z art. 28a wniosku w sprawie zmiany dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych państwa członkowskie muszą zapewnić dostępność mechanizmów składania skarg i dochodzenia roszczeń na potrzeby rozstrzygania sporów między użytkownikami a dostawcami platform udostępniania plików wideo dotyczących stosowania odpowiednich środków podjętych przez te platformy.

Jeżeli w zgłoszeniu sprzeciwu przedstawiono rozsądne podstawy pozwalające uznać, że zgłoszone działanie lub informacje nie są nielegalne, **dostawca platformy powinien bez zbędnej zwłoki przywrócić usuniętą treść lub umożliwić użytkownikowi jej ponowne zamieszczenie, bez uszczerbku dla regulaminu świadczenia usług platformy**.

Możliwość zakwestionowania decyzji powinna prowadzić do obniżenia liczby nieuzasadnionych usunięć legalnych treści, a zarazem może dostarczyć udokumentowanych dowodów do wykorzystania w ramach pozasądowych mechanizmów rozwiązywania sporów lub procedur odwołania sądowego.

W niektórych okolicznościach informowanie dostawcy treści lub umożliwienie mu zgłoszenia sprzeciwu nie byłoby właściwe – w szczególności w przypadkach, w których kolidowałoby to z uprawnieniami organów państw członkowskich do prowadzenia dochodzenia niezbędnego do zapobiegania przestępstwom, wykrywania i ścigania przestępstw, jak np. w przypadku treści pornograficznych z udziałem małoletniego.

Platformy internetowe powinny udostępniać proste procedury dokonywania zgłoszeń sprzeciwu przez internet. W przypadku otrzymania zgłoszenia sprzeciwu platformy internetowe powinny przedstawić swoją odpowiedź, a w przypadku negatywnej decyzji powinny podać jej przyczyny. Jeżeli jest to możliwe w zainteresowanym państwie członkowskim, platformy zachęca się do dopuszczenia możliwości korzystania z usług organów pozasądowego rozstrzygania sporów w celu rozwiązywania sporów dotyczących zgłoszeń sprzeciwu.

4.3.2. Środki przeciwko zgłoszeniom nielegalnych treści i zgłoszeniom sprzeciwu, dokonany w złej wierze

Jednocześnie procedury zgłaszania i usuwania nielegalnych treści mogą być niekiedy nadużywane poprzez złe praktyki lub działanie w złej wierze⁵². Należy zdecydowanie zniechęcać do takich praktyk, np. przez obniżanie priorytetu zgłoszeń otrzymanych od zgłaszającego, którego zgłoszenia są w dużej mierze bezpodstawne bądź wywołują dużą liczbę zgłoszeń sprzeciwu, lub poprzez cofnięcie statusu zaufanego podmiotu sygnalizującego, dokonywane zgodnie z jasno określonymi i przejrzystymi kryteriami. Polityka w tym zakresie powinna również być jasno opisana w regulaminie świadczenia usług platformy internetowej, a także powinna być częścią ogólnej sprawozdawczości w zakresie przejrzystości prowadzonej przez platformy internetowe, aby zwiększyć odpowiedzialność publiczną. Podobne środki należy wdrożyć w odniesieniu do zgłoszeń sprzeciwu stanowiących nadużycie.

5. ZAPOBIEGANIE PONOWNEMU POJAWIANIU SIĘ NIELEGALNYCH TREŚCI

Po ich wykryciu i usunięciu nielegalne treści nie powinny ponownie pojawiać się w internecie. Wydajne i skuteczne zapobieganie ich ponownemu pojawianiu się w oparciu o istniejące dobre praktyki oraz odpowiednie zabezpieczenia jest kluczowe dla dobrze funkcjonującego systemu. Zapobieganie rozpowszechnianiu na platformach znanych nielegalnych materiałów wymaga ściślejszej współpracy między dostawcami usług internetowych, z pełnym poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa konkurencji. Należy również zacieśnić współpracę organów ścigania z małymi, mniej odpornymi przedsiębiorstwami, które mogą stać się preferowaną platformą dla przestępców i innych osób prowadzących działalność niezgodną z prawem, jeżeli uznają oni, że przedsiębiorstwa te są słabiej zabezpieczone niż inne.

5.1. Środki przeciwko sprawcom wielokrotnych naruszeń

W celu uniknięcia ponownego pojawiania się nielegalnych treści za sprawą użytkowników, którzy wielokrotnie przesyłają treści o tym samym charakterze, wiele platform internetowych wprowadziło już środki przeciwko sprawcom wielokrotnych naruszeń, takie jak zawieszenie lub usunięcie konta czy blokowanie widoczności wpisów dla wszystkich poza autorem (ang. *shadow banning*)⁵³.

Platformy internetowe powinny wprowadzić środki, które zniechęcą użytkowników do wielokrotnego zamieszczania nielegalnych treści o tym samym charakterze i skutecznie zahamują rozpowszechnianie takich nielegalnych treści.

Powinno mieć to również zastosowanie w przypadkach, gdy sprawca naruszenia jest tą samą osobą i charakter przedmiotowych treści jest taki sam, a użytkownika tego – w uzasadnionych przypadkach – niezwłocznie powiadomiono o otrzymanych przeciwko niemu zgłoszeniach oraz o mającym wkrótce

⁵² Z zebranych dowodów wynika, że konkurenci wykorzystują takie informacje (Urban J. i in., *Notice and Takedown in Everyday Practice* (Zgłaszanie i usuwanie treści w codziennej praktyce), UC Berkeley, 2016) oraz że praktyki automatycznego tworzenia zgłoszeń są nadużywane, aby przesyłać linki do sztucznie stworzonych treści (sprawozdanie z przejrzystości przedłożone przez Google).

⁵³ *Shadow banning* czyli blokowanie widoczności wpisów dla wszystkich poza autorem oznacza zablokowanie użytkownikowi dostępu do społeczności internetowej w taki sposób, że użytkownik nie zdaje sobie z tego sprawy.

nastąpić zawieszeniu lub usunięciu konta. Umożliwiłoby to użytkownikowi zakwestionowanie decyzji i ułatwiłoby dostęp do możliwości odwołania się od zastosowanego środka i dochodzenia roszczeń na drodze sądowej, w stosownych przypadkach na podstawie umowy między użytkownikiem a platformą oraz na podstawie mających zastosowanie przepisów. Również w takich przypadkach ewentualne przetwarzanie danych osobowych musi się odbywać w pełnej zgodności z odpowiednimi przepisami w zakresie ochrony danych.

Warto tu ponownie zaznaczyć, że nie należy informować ani zawiadamiać dostawcy treści, jeżeli kolidowałoby to z uprawnieniami państw członkowskich do prowadzenia dochodzenia niezbędnymi do zapobiegania przestępstwom oraz do ich wykrywania i ścigania, jeżeli w danym przypadku istnieje po temu podstawa prawna.

5.2. Automatyczne filtrowanie ponownie zamieszczonych treści

Oprócz wspomnianych w pkt 3.3 technologii stosowanych do identyfikacji potencjalnie nielegalnych treści, narzędzia technologiczne można wykorzystywać z większym stopniem wiarygodności w celu tworzenia odcisków cyfrowych i filtrowania treści (zasada „take down and stay down”, usuń i zapamiętaj, że tę treść należy usuwać), którą wcześniej już zidentyfikowano i oceniono jako nielegalną. Komisja stanowczo zachęca zatem do dalszego korzystania z takich narzędzi, pod warunkiem stosowania takich zabezpieczeń jak odwracalność i wyjątki, opisane poniżej.

Mechanizm ten stosuje się obecnie w postaci „bazy haszów” wykorzystywanej w odniesieniu do treści terrorystycznych i opracowanej w ramach Forum UE ds. Internetu, a także w dziedzinie praw autorskich czy też treści pornograficznych z udziałem małoletniego, ale również w przypadku produktów, które organy ścigania oznaczyły jako niezgodne z odpowiednimi przepisami. Praktyki te przynoszą dobre rezultaty. Ich skuteczność jest jednak uzależniona od dalszych udoskonaleń ograniczających błędne oznaczanie treści i ułatwiających podejmowanie decyzji z uwzględnieniem kontekstu oraz od niezbędnych zabezpieczeń w postaci mechanizmu odwracalności.

Przykładowo, w oparciu o praktykę automatycznego rozpoznawania treści stosowaną w dziedzinie praw autorskich, Komisja w swoim wniosku w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym uznała takie technologie – pod warunkiem że są one odpowiednie i proporcjonalne – za możliwe środki m.in. zapobiegania dostępności nielicencjonowanych treści w odpowiednich serwisach internetowych.

Automatyczne procedury usuwania treści zapamiętanej jako treść do usunięcia powinny dopuszczać wyjątki w zależności od kontekstu oraz w przypadku gdy usuniętą treść zmieniono i zapewniono jej zgodność z wymogami prawnymi lub innymi. Zakres i czas obowiązywania wyjątków zależnych od kontekstu powinny uwzględniać szczególny charakter treści i wszystkie powiązane zagrożenia bezpieczeństwa, a także możliwość tymczasowego zawieszenia takiej treści w oczekiwaniu na bardziej szczegółową ocenę.

Komisja zdecydowanie zachęca do **dalszego stosowania i rozwoju automatycznych technologii w celu zapobiegania ponownemu pojawianiu się w internecie raz już usuniętych nielegalnych treści.**

W przypadku stosowania automatycznych narzędzi w celu zapobiegania ponownemu pojawianiu się nielegalnych treści należałoby zapewnić zabezpieczenie w postaci mechanizmu odwracalności na wypadek błędnych decyzji, a stosowanie i działanie tej technologii powinno być przejrzyste określone w regulaminie świadczenia usług przez platformy.

Wszystkie platformy internetowe powinny mieć dostęp do baz danych wykorzystywanych do automatycznego kojarzenia i automatycznej identyfikacji ponownie pojawiających się nielegalnych treści, z zastrzeżeniem zgodności wszystkich operacji przetwarzania z mającymi zastosowaniem przepisami w zakresie ochrony danych osobowych i konkurencji. W przypadku tego rodzaju baz danych polityki prywatności przedsiębiorstw powinny zawierać przejrzyste informacje na temat przetwarzania danych osobowych.

Platformy internetowe powinny także zapewniać ciągłą aktualizację swoich narzędzi w celu zagwarantowania wykrywania przez nie wszystkich nielegalnych treści, z uwzględnieniem zmieniających się taktyk i zachowań przestępców i innych osób zaangażowanych w nielegalną działalność w internecie. W przypadku narzędzi stosowanych do treści terrorystycznych należy dostosowywać je, aby były w stanie wychwytywać treści nowe i historyczne, zapewniając ich szybki przegląd i usunięcie. Treści takie należy dodać do narzędzi współdzielonych przez platformy, takich jak wspomniana baza haszów (obecnie używana w odniesieniu do treści terrorystycznych). Taki rozwój technologiczny powinien odbywać się we współpracy między platformami internetowymi a właściwymi organami i innymi zainteresowanymi stronami, w tym społeczeństwem obywatelskim.

6. WNIOSKI

Wzrost ilości nielegalnych treści umieszczanych na platformach internetowych wyrządza faktyczną szkodę społeczeństwu, wpływając negatywnie m.in. na moralność, godność i zdrowie obywateli UE; jeżeli nie zostaną podjęte odpowiednie działania naprawcze, szkodliwość ta pociągnie za sobą także podważenie zaufania do szeroko pojmowanych usług cyfrowych, a w konsekwencji również do jednolitego rynku cyfrowego – podstawowej siły napędowej innowacji, rozwoju i tworzenia miejsc pracy. Nawet jeżeli tego rodzaju treści tworzą i umieszczają w internecie osoby trzecie, stale rosnący wpływ platform internetowych na społeczeństwo, który wynika z ich roli jako selekcjonerów treści i informacji, zwiększa ich odpowiedzialność wobec użytkowników i całego społeczeństwa. Platformy te powinny zatem aktywnie eliminować nielegalne treści, zapobiegać ich ponownemu pojawianiu się, wprowadzać efektywne procedury zgłaszania i usuwania nielegalnych treści, a także powinny ustanowić dobrze funkcjonujące interfejsy ze stronami trzecimi (takimi jak zaufane podmioty sygnalizujące) i nadawać szczególny priorytet zgłoszeniom dokonany przez krajowe organy ścigania. W przypadkach gdy platformy internetowe decydują o tym, jakie treści należy uznać za nielegalne, zgodnie z prawem, należy wdrożyć odpowiednie mechanizmy kontroli i równowagi.

Niniejszy komunikat zawiera wytyczne i sam w sobie nie zmienia mających zastosowanie ram prawnych ani nie zawiera prawnie wiążących przepisów; jego podstawowym celem jest wskazanie platformom internetowym sposobów, w jakie mogą one spełnić swój obowiązek w zakresie zwalczania nielegalnych treści, które są na nich przechowywane. Ma on również upowszechnić dobre praktyki w zakresie procedur dotyczących różnych form nielegalnych treści w celu promowania ściślejszej współpracy między platformami a właściwymi organami. Wyszczególniono w nim

europejskie podejście do zwalczania nielegalnych treści na platformach internetowych, które łączy w sobie zapotrzebowanie na szybkie i skuteczne usuwanie nielegalnych treści oraz zapobieganie przestępstwom i ich ściganie z ochroną prawa do wolności słowa w internecie. Niniejsze wytyczne będą uzupełnieniem i wzmocnieniem dialogów toczących się na poziomie branżowym.

Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie mniejszym platformom internetowym możliwości wdrożenia takich procedur, przy czym wiele elementów niniejszego komunikatu opracowano, mając na względzie konkretne potrzeby takich platform. Komisja będzie jednak badać dalsze środki służące ułatwianiu wdrażania wytycznych przez mniejsze platformy.

Jednolity rynek cyfrowy wymaga większej spójności działań podejmowanych w ramach polityki publicznej ponad granicami geograficznymi. Niniejszy komunikat stanowi zatem pierwszy krok Komisji w kierunku zapewnienia wspólnych narzędzi służących stawieniu czoła wspólnemu wyzwaniu, jakim jest usuwanie nielegalnych treści.

Aby zapewnić przestrzeń sprawiedliwości i praw podstawowych opartą na wzajemnym zaufaniu, przewodniczący Komisji w liście intencyjnym z dnia 13 września 2017 r. adresowanym do przewodniczącego Parlamentu Europejskiego i przewodniczącego Rady Unii Europejskiej zapowiedział dalsze środki mające zapewnić szybkie i aktywne wykrywanie i usuwanie nielegalnych treści nawołujących do nienawiści, przemocy i terroryzmu. Niniejszy komunikat stanowi pierwszy element takich środków. Komisja oczekuje, że w najbliższych miesiącach platformy internetowe podejmą szybkie działania, w tym również w kontekście dialogów prowadzonych na ten temat, w szczególności w obszarze terroryzmu i nielegalnego nawoływania do nienawiści.

Komisja w dalszym ciągu będzie prowadzić wymianę informacji i dialog z platformami internetowymi i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Będzie ona monitorować postępy i oceni, czy potrzebne są dodatkowe środki, aby zapewnić szybkie i aktywne wykrywanie i usuwanie nielegalnych treści w internecie, w tym ewentualne środki legislacyjne uzupełniające istniejące ramy prawne. Prace w tym zakresie zostaną zakończone do maja 2018 r.